

Nationale rekeningen 2023

Eerste raming van de jaarlijkse rekeningen

Inhoud van de publicatie

De nationale rekeningen van België worden opgesteld volgens de definities van het Europees Systeem van nationale en regionale Rekeningen (ESR 2010).

Een eerste raming van de nationale rekeningen, grotendeels opgesteld op basis van de kwartaalrekeningen, verschijnt in april van het jaar dat volgt op het beschouwde jaar. De publicatie omvat de ontwikkeling van de belangrijkste jaaraggregaten van de nationale economie, gemeten in brutotermen.

De rekeningen zijn opgesteld op basis van de op 11 april 2024 beschikbare gegevens.

Deze versie van de rekeningen slaat op het jaar 2023 en werd afgesloten midden april 2024. Zij integreert de recentste cijfers van de overheidsrekeningen die op 19 april 2024 werden gepubliceerd. Vandaar dat de rekeningen in deze editie kunnen afwijken van de jaarlijkse gedetailleerde rekeningen die in oktober vorig jaar werden uitgebracht.

© Instituut voor de nationale rekeningen
Nationale Bank van België, Brussel

Alle rechten voorbehouden.
De volledige of gedeeltelijke verveelvoudiging van deze brochure voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits bronvermelding.

ISSN1784--2522(print)
ISSN1784--2530(online)

Woord vooraf

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) publiceert hierbij de eerste ramingen van de voornaamste aggregaten uit de nationale rekeningen voor het jaar 2023. De resultaten berusten grotendeels op de gegevens uit de nationale kwartaalrekeningen.

De nationale en regionale rekeningen evenals de onderdelen ervan zoals de overheidsrekeningen (en de notificatie voor de procedure van de buitensporige tekorten) worden opgesteld volgens de methodologie van het Europees Stelsel van Rekeningen ESR 2010.

De voorzitter van de Raad van Bestuur van het
Instituut voor de Nationale Rekeningen

Séverine Waterbley

Brussel, april 2024

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Synthese	7
1. Algemene ontwikkeling van de economische activiteit in 2023	7
2. Oorsprong van het binnenlands product: uitsplitsing van de toegevoegde waarde	8
3. Besteding van het binnenlands product: belangrijkste bestedings-categorieën	9
4. Arbeidsmarkt	10
Publicaties van het INR en contactpersonen	13
Algemene opmerkingen	17
Conventionele tekens	19
Lijst van afkortingen	21

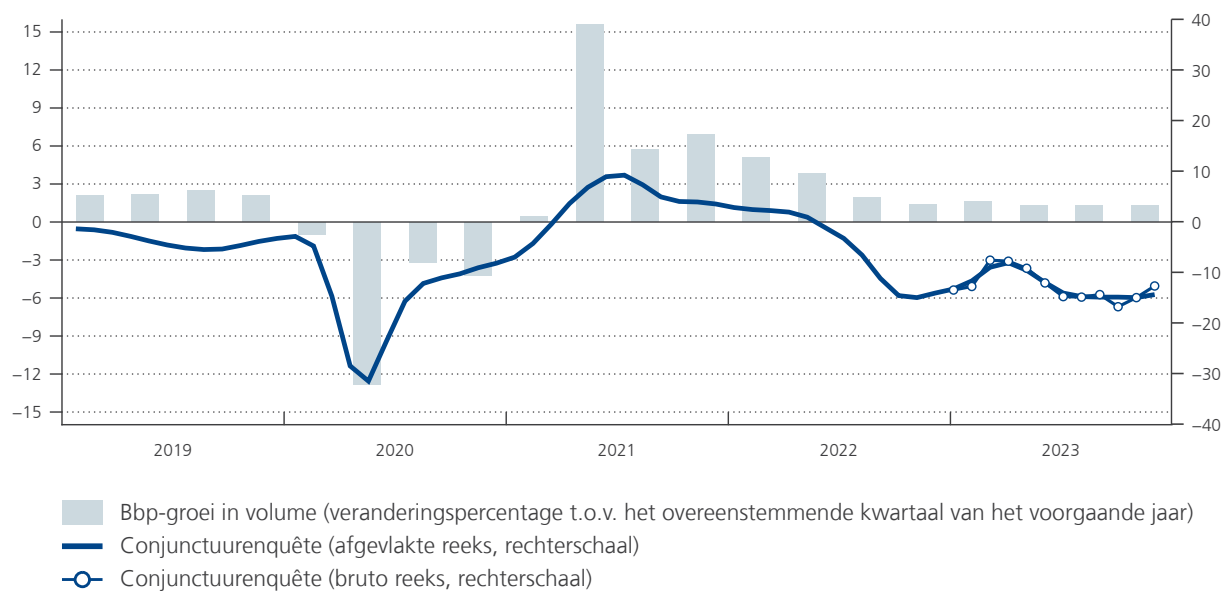
Synthese

1. Algemene ontwikkeling van de economische activiteit in 2023

Over het hele jaar 2023 nam het bruto binnenlands product (bbp) naar volume toe met 1,4 %, na een groei met 3,0 % in 2022. De jaar-op-jaar groei bedroeg 1,6 % in het eerste kwartaal, om vervolgens in de drie opeenvolgende kwartalen te stabiliseren op 1,3 %.

Grafiek 1

Bbp en conjunctuurverloop

Bronnen: INR, NBB.

2. Oorsprong van het binnenlands product: uitsplitsing van de toegevoegde waarde

Tabel 1

Oorsprong van het binnenlandse product

(brutogegevens in volume, veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Landbouw, bosbouw, visserij	4,3	-8,5	1,2	-0,6	2,3	-14,2	0,9
Industrie	1,0	-1,3	4,5	-3,5	2,5	0,7	-3,2
Bouwnijverheid	1,5	5,9	1,1	-6,1	6,9	-2,4	1,9
Diensten	1,7	2,3	2,0	-5,0	7,4	4,1	2,5
voornamelijk aan bedrijven verleend ¹	2,1	2,7	2,2	-4,9	8,0	3,5	2,8
voornamelijk aan huishoudens verleend ²	0,7	1,3	1,6	-5,4	5,9	5,5	1,8
Bruto binnenlands product	1,6	1,8	2,2	-5,3	6,9	3,0	1,4

Bron: INR.

1 Nace-takken van G tot N.

2 Nace-takken van O tot T.

In de industrie werd in 2023 een daling met 3,2 % opgetekend, na een licht positieve groei met 0,7 % in 2022.

De bouwnijverheid ging er over het hele jaar met 1,9 % op vooruit, tegenover een daling met 2,4 % in 2022.

In de diensten steeg de toegevoegde waarde in 2023 met 2,5 %, terwijl het jaar daarvoor de activiteit in deze sector toenam met 4,1 %. De bedrijfstakken 'Groot- en detailhandel; vervoer; verschaffen van accommodatie en maaltijden' en 'Exploitatie van en handel in onroerend goed' hebben in het bijzonder bijgedragen tot het verloop van de activiteit.

3. Besteding van het binnenlands product: belangrijkste bestedings-categorieën

De binnenlandse vraag nam toe met 2,0 % in 2023. De consumptieve bestedingen van de huishoudens stegen met 1,4 %, terwijl de investeringen in woningen met 5,7 % terugliepen. De overheid verhoogde eveneens haar consumptieve uitgaven (1,6 %), alsook haar investeringen (6,3 %). Ook de bedrijfsinvesteringen stegen, met 6,0 %. De groei van de totale bruto-investeringen in vaste activa beliep 3,6 %.

De buitenlandse vraag nam af in 2023. De uitvoer en de invoer van goederen en diensten daalde met respectievelijk 3,3 % en 2,6 %. De bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei bedroeg aldus -0,6 procentpunt in 2023.

Tabel 2

Besteding van het binnelandse product

(brutogegevens in volume, veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Consumptieve particuliere bestedingen	1,9	1,9	1,7	-8,2	6,3	3,2	1,4
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,2	1,6	2,2	-0,1	5,2	4,5	1,6
Investeringen in vaste activa	1,4	3,0	5,1	-5,1	4,9	-0,2	3,6
Investeringen van de ondernemingen	1,6	2,4	5,6	-5,5	4,7	1,1	6,0
Investeringen in woongebouwen	1,0	1,5	5,1	-7,2	6,0	-3,2	-5,7
Overheidsinvesteringe	1,1	10,2	1,9	2,3	4,1	-2,3	6,3
Binnenlandse vraag (ongerekend voorraden)	1,4	2,1	2,6	-5,6	5,7	2,7	2,0
Voorraadwijzigingen ¹	0,0	0,4	-0,7	-0,7	0,5	0,3	0,0
Uitvoer van goederen en diensten	5,5	1,1	2,4	-6,3	13,9	4,9	-3,3
Invoer van goederen en diensten	5,2	2,0	2,0	-7,4	13,0	4,9	-2,6
Netto-uitvoer van goederen en diensten ¹	0,3	-0,7	0,4	0,9	0,9	0,1	-0,6
Bruto binnenlands product	1,6	1,8	2,2	-5,3	6,9	3,0	1,4

Bron: INR.

¹ Bijdrage tot de bbp-groei.

4. Arbeidsmarkt

De werkgelegenheid, uitgedrukt in aantal personen, vertoonde in 2023 een aanzienlijk beperktere groei dan in 2022 en 2021. Het aantal werkenden steeg met 40 700 eenheden in 2023, na een toename met 103 700 personen in het voorgaande jaar.

Dat verloop van de binnenlandse werkgelegenheid is toe te schrijven aan zowel de toename van het aantal loontrekkenden (+31 200 personen) als de groei van het aantal zelfstandigen (+9 400 personen).

Tabel 3

Werkgelegenheid en arbeidsvolume¹

(bruto gegevens, veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>(Veranderingen in duizenden personen)</i>							
Totale binnenlandse werkgelegenheid	73,3	69,7	77,0	3,2	93,9	103,7	40,7
Loontrekkenden	60,5	56,4	62,8	-12,6	68,2	85,8	31,2
Zelfstandigen	12,8	13,2	14,2	15,8	25,8	17,9	9,4
<i>(Veranderingen in procenten)</i>							
Totale binnenlandse werkgelegenheid	1,6	1,5	1,6	0,1	1,9	2,1	0,8
Loontrekkenden	1,6	1,4	1,6	-0,3	1,7	2,1	0,7
Zelfstandigen	1,6	1,7	1,8	1,9	3,1	2,1	1,1
Arbeidsvolume van de loontrekkenden	2,0	1,7	1,4	-6,5	5,7	4,4	0,7

Bron: INR.

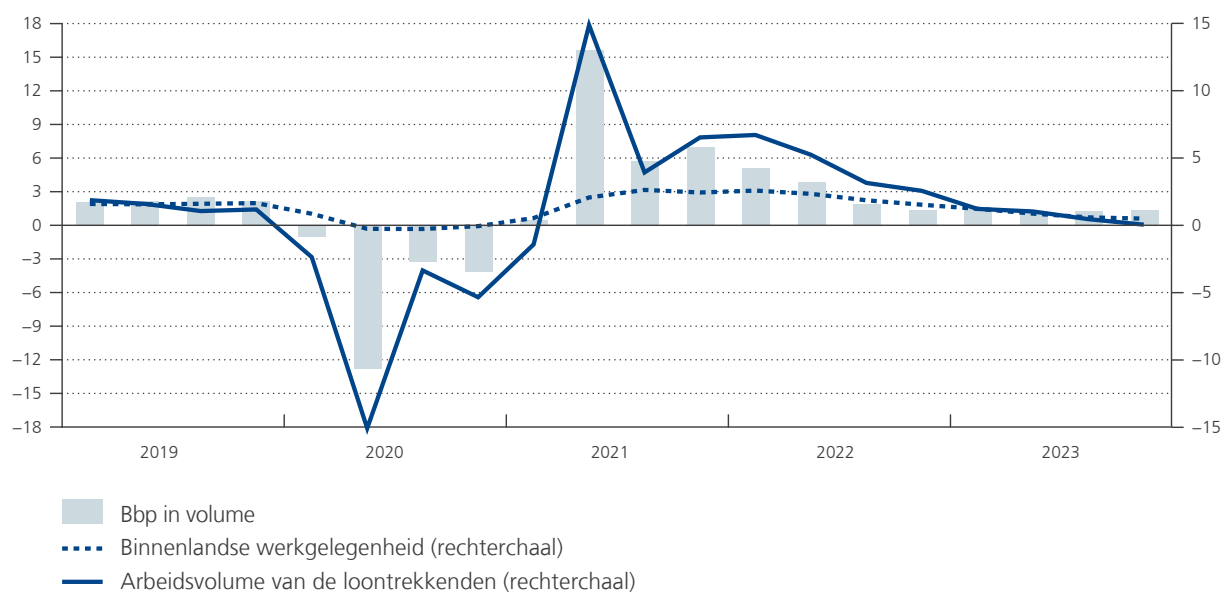
¹ De werkgelegenheidsgegevens in aantal personen zijn niet beïnvloed door het aantal gewerkte dagen, en worden bijgevolg steeds in bruto termen verstrekt. De gewerkte uren daarentegen ondervinden een quasi proportionele invloed van het aantal gewerkte dagen en worden dus steeds gecorrigeerd voor kalenderinvloeden.

Naar bedrijfstak werd de groei van de binnenlandse werkgelegenheid in de eerste plaats geschaagd door de toename in de branches 'Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening', 'Openbaar bestuur en defensie; onderwijs' en 'Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten; administratieve en ondersteunende diensten', gevolgd door de bedrijfstakken 'Kunst, amusement en recreatie; overige diensten; activiteiten van huishoudens als werkgever' en 'Groot- en detailhandel; vervoer; verschaffen van accommodatie en maaltijden'. De overige bedrijfstakken zoals 'Bouwnijverheid', 'Industrie' en 'Informatie en communicatie' droegen eveneens, maar in mindere mate, bij tot de groei van de binnenlandse werkgelegenheid. De al vele jaren merkbare daling van de werkgelegenheid in de bedrijfstak 'Financiële activiteiten en verzekeringen' zette zich in 2023 voort.

Over het hele jaar 2023 nam het arbeidsvolume van de loontrekkenden (gemeten in aantal gewerkte uren) met 0,7 % toe. In verhouding tot het verloop van het aantal loontrekkenden stemt dit overeen met een lichte afname van de gemiddelde arbeidsduur met 0,1 %.

Grafiek 2

Bbp en arbeidsmarkt

Bronnen: INR, NBB.

Tabel 4

Loonkosten

(bruto gegevens, veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totale economie							
Loonmassa	3,5	3,3	3,6	-1,8	6,1	9,5	8,5
Brutolonen	3,6	3,8	3,8	-2,4	6,7	9,9	9,0
Loonkost per uur	1,5	1,6	2,1	5,0	0,4	4,9	7,7
Bruto-uurlonen	1,6	2,1	2,3	4,5	1,0	5,2	8,3
Private sector¹							
Loonmassa	3,6	3,5	3,7	-3,4	7,0	9,9	8,6
Brutolonen	3,9	4,1	3,9	-3,9	7,6	10,1	9,2
Loonkost per uur	1,3	1,5	2,1	5,2	0,2	4,6	7,7
Bruto-uurlonen	1,6	2,1	2,3	4,8	0,7	4,8	8,4
<i>p.m. conventionele brutolonen</i>	1,8	2,1	2,5	1,7	1,4	5,8	8,0

Bronnen: INR, NBB, FOD Werkgelegenheid, arbeid en sociaal overleg (WASO).

¹ De private sector is gedefinieerd als totale economie (S.1) buiten overheidssector (S.13), behalve in 2023 waar die laatste is benaderd door het gebruik van de tak "Openbaar bestuur en defensie".

De loonsom van de economie als geheel steeg in 2023 met 8,5 %, na een toename met 9,5 % in 2022.

In de private sector wordt de groei van de uurloonkosten in 2023 op 7,7 % geraamd, terwijl de bruto-uurlonen met 8,4 % toenamen. Deze toename is voornamelijk te wijten aan de indexering van de lonen en de toekenning van de koopkrachtpremie door bepaalde werkgevers in het vierde kwartaal van 2023.

Publicaties van het INR - Contactpersonen

Het Instituut voor de nationale rekeningen publiceert naast de belangrijkste aggregaten nog andere cijfers uit de nationale en regionale rekeningen. De overgrote meerderheid van de gegevens zijn beschikbaar in pdf-formaat via de link:

<https://www.nbb.be/doc/DQ/N/planningPapPub.htm>

De cijfergegevens kunnen worden opgevraagd via de interactieve databank NBB.Stat. Hieronder volgt per publicatie een korte beschrijving.

1. Gedetailleerde nationale rekeningen

De publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen verschijnt midden oktober. Zij bestaat uit gedetailleerde tabellen met de samenstelling en verdeling van het binnenlands product, de productie en inkomensvormingsrekening alsook de belangrijkste bestedingscomponenten, de sectorrekeningen, de kapitaalgoederenvoorraad en de werkgelegenheid.

2. Kwartaalrekeningen en eerste raming van de jaarrekeningen

De kwartaalrekeningen bevatten de eerste ramingen van de voornaamste nationale aggregaten. Zij verschijnen vier maal per jaar, 90 à 110 dagen na het verloop van het kwartaal waarop de rekeningen betrekking hebben. Samen met de resultaten van het vierde kwartaal verschijnt de eerste schatting van de jaarrekeningen, die grotendeels gebaseerd is op de kwartaalrekeningen.

In de kwartaalrekeningen, die consistent zijn met de nationale jaarrekeningen, worden de belangrijkste aggregaten uit zowel het bestedings-, inkomens- als productieoogpunt gepresenteerd. Ook de werkgelegenheid, het arbeidsvolume van de loontrekkenden en de beloning van werknemers per bedrijfstak wordt geschat.

Teneinde zo snel mogelijk cijfers betreffende het meest recente kwartaal ter beschikking te stellen, verschijnt reeds na 30 dagen een flash-raming van de bbp-groei. Deze wordt wel niet opgesplitst naar de verschillende deelcomponenten van het bbp. Een eerste raming van deze opsplitsing en van de andere aggregaten van de economie wordt 60 dagen na het einde van het kwartaal verspreid.

3. Rekeningen van de institutionele sectoren

De jaarrekeningen van de institutionele sectoren zijn opgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen (cf. punt 1). Midden oktober worden ze uitgebracht via de database van de Nationale Bank van België, NBB.Stat .

De complete rekeningenreeks voor de institutionele sector wordt gepubliceerd. De institutionele sectoren bestaan uit de niet-financiële vennootschappen, de financiële instellingen (en subsectoren), de overheid, de huishoudens, de IZW's t.b.v. huishoudens en het buitenland.

De kwartaalrekeningen van de institutionele sectoren worden vier maal per jaar verspreid, ongeveer 105 dagen na het einde van het kwartaal waarop zij betrekking hebben. Deze kwartaalrekeningen zijn in overeenstemming met hun jaarlijks equivalent (zie hierboven), maar zijn minder gedetailleerd. De focus ligt op de meest relevante aggregaten, in het bijzonder door middel van sleutelindicatoren en componenten. Deze rekeningen bevatten eveneens de kwartaalrekeningen van de overheid.

4. Rekeningen van de overheid

De kwartaalrekeningen van de overheid worden samen met de rekeningen van de institutionele sectoren verspreid (zie punt 3).

Jaarlijks worden twee ramingen van de jaarrekeningen van de overheid opgesteld, waarvan de resultaten worden gepubliceerd op de website van de Nationale Bank van België.

In de maand april volgend op het referentiejaar wordt een eerste raming gepubliceerd in de vorm van tabellen van ontvangsten en uitgaven van de overheid.

De tweede raming, die midden oktober wordt verspreid, omvat de volledige rekeningen van de overheid en haar subsectoren. Die versie bevat de gegevens die nodig zijn voor de analyse van de overheidsfinanciën en hun verhouding tot de rest van de economie. Deze rekeningen worden overgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen.

5. Aanbod- en gebruikstabellen

Op het einde van ieder jaar verschijnen de aanbod- en gebruikstabellen. Zij geven een beeld van de structuur van de productiekosten, van het inkomen dat wordt gegenereerd in het productieproces en van de goederen- en dienstenstromen die ofwel uit binnenlandse productie voortvloeien ofwel het resultaat zijn van in- en uitvoer.

6. Regionale rekeningen: aggregaten per bedrijfstak en rekening van de huishoudens

Op het einde van ieder jaar verschijnen de jaarlijkse regionale rekeningen. Zij verdelen per gewest, provincie en arrondissement meerdere variabelen uit de nationale rekeningen, waarmee ze volledig consistent zijn.

Naast de regionale bruto toegevoegde waarde en beloning van werknemers, bevat de publicatie ook de geregionaliseerde gegevens over het aantal werkzame personen, het aantal gewerkte uren en over de bruto investeringen in vaste activa. Ook de regionale cijfers met betrekking tot de rekening van de huishoudens maken deel uit van het geheel. Wat dit laatste betreft, gaat het

om de belangrijkste variabelen uit de rekening voor de bestemming van de primaire inkomens (beloning van werknemers en inkomen uit vermogen), de secundaire inkomensverdeling (belastingen, sociale bijdragen en uitkeringen en beschikbaar inkomen) en de tertiaire inkomensverdeling (netto- en brutobedragen t.e.m. de spaarquote). Naast de consumptieve bestedingen van de gezinnen worden ook de consumptieve bestedingen van de overheid en de instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens regionaal verdeeld.

7. Contactpersonen

Kwartaal Bbp en "flash"	quarterly.na@nbb.be	Lotte Van Mechelen	+32 2 221 47 31
Jaarrekeningen			
- bedrijfstakken	production.na@nbb.be	Lotte Van Mechelen	+32 2 221 47 31
- bestedingen	expenditure.na@nbb.be	Lotte Van Mechelen	+32 2 221 47 31
Sectorrekeningen	sectors.na@nbb.be	Odile Biernaux	+32 2 221 30 44
Rekeningen van de overheid	governmentfinance.na@nbb.be	Kris Van Cauter	+32 2 221 55 72
Regionale rekeningen	regional.na@nbb.be	Rutger Kemels	+32 2 221 35 84
Arbeidsmarkt	labour.na@nbb.be	Bernadette Boudry	+32 2 221 47 54
Kapitaalgoederenvoorraad	expenditure.na@nbb.be	Cédric Luppens	+32 2 221 42 88
Aanbod- en gebruikstabellen (SUT)	sut.na@nbb.be	Lotte Van Mechelen	+32 2 221 47 31
Satellietrekening van de IZWs	sectors.na@nbb.be	Hélène Volon	+32 2 221 55 70
Verspreiding van de reeksen	nationalaccounts.na@nbb.be	Kristof Segers	+32 2 221 38 70
Toezicht en coördinatie	coordination.na@nbb.be	Isabelle Brumagne	+32 2 221 28 77

Algemene opmerkingen

In een aantal tabellen zijn de totalen, ten gevolge van afrondingen, niet steeds gelijk aan de som van de rubrieken.

De website van de Nationale Bank van België bevat de [publicatiekalender](#) van de belangrijkste economische statistieken opgesteld door de Bank en het INR.

In uitvoering van de SDDS-verplichting (IMF's Special Data Dissemination Standard) zijn ook alle statistieken die deel uitmaken van de SDDS in de kalender opgenomen. Publicatiedata zijn overgenomen van de instelling die de statistiek opstelt; sommige onder hen publiceren via hun eigen verspreidingskanalen ruimere kalenders over hun statistieken dan die vermeld op de website van de Bank.

Conventionele tekens

r	raming
v	voorlopig
-	het gegeven bestaat niet of heeft geen zin
n.	niet beschikbaar
p.m.	pro memorie
0 of 0,0	nul of minder dan de helft van de laatst in aanmerking genomen eenheid

Lijst van afkortingen

BBP	Bruto binnenlands product
BNI	Bruto nationaal inkomen
ESR	Europees systeem van nationale en regionale rekeningen
IGDFI	Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs
INR	Instituut voor de nationale rekeningen
IZW	Instelling zonder winstoogmerk
NACE-BEL	Belgische versie van de statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese gemeenschappen
NBB	Nationale Bank van België
SNA	System of National Accounts
Vwd	Verbeterd voor de invloed van het aantal gewerkte dagen en andere kalendereffecten ¹
VZW	Vereniging zonder winstoogmerk

¹ Andere kalendereffecten zijn bijvoorbeeld deze veroorzaakt door de verschillende samenstellingen van de week, tengevolge van het aantal dagen weekend en het aantal werkdagen.

Bestellingen

Op de internetsite van de Nationale Bank van België, via de rubriek "[e-service](#)", kan u een gratis e-mailabonnement nemen op deze statistische publicatie. Deze wordt u dan automatisch op de publicatiedatum via e-mail toegezonden.

Voor meer informatie

Wie meer informatie wenst over de inhoud, de methodologie, de berekeningswijze en de bronnen kan terecht bij de dienst nationale & regionale rekeningen en conjunctuur van de Nationale Bank van België.

nationalaccounts.na@nbb.be

Verantwoordelijke uitgever

Roeland Beerten

Chef van het departement Algemene statistiek

Nationale Bank van België

Naamloze vennootschap

RPR Brussel - Ondernemingsnummer: 0203.201.340

Maatschappelijke zetel: de Berlaimontlaan 14 - BE-1000 Brussel

www.nbb.be

© Illustraties: Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Algemene statistiek

Omslag: NBB AG - Prepress & Image

Gepubliceerd in april 2024